

Parectropis similaria

Grågul lavmätare

Fjärilar, Mätare



NE

NA

LC

Livskraftig (LC)

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Lepidoptera (fjärilar), **Familj:** Geometridae (mätare), **Släkte:** *Parectropis*, **Art:** *Parectropis similaria* - grågul lavmätare (Hufnagel, 1767) **Synonymer:**

Kännetecken

En medelstor mätare som ändå är en av de mindre i gruppen lavmätare. Vingarnas grundfärg är vitgrå till gulgrå, men tätt och fint vattrad med mörkgrå vingfjäll. Framvingen har ett till fyra mer eller mindre diffusa mörkare tvärband. Vingarna har en mossgrön ton hos nykläckta individer. Typiskt för arten är en större vit fläck närmare framvingens ytterkant och att framvingen har en lång mörk mittfläck. Vingspann 30-33 mm.

Utbredning och status

Grågul lavmätare är en av de arter inom gruppen lavmätare med föga förändrad utbredning medan fyra närbesläktade arter etablerat sig i landet och expanderat starkt under 1900-talet. Redan under slutet av 1800-talet var arten känd från Skåne och Öland. Från 1950-talet omfattar utbredningen södra Halland, Skåne, Blekinge, sydöstra Småland och Öland. Den är även funnen i sydligaste Västergötland efter 1950-talet. Frånsett Artportalen lyser arten med sin frånvaro i samtliga publicerade årsrapporter. Detta beror på en stabil förekomst under en lång följd av år och att arten inte påträffats som tillfällig migrant norr om dess förekomstområden. Fynden i Artportalen (2000-2011) visar att den ännu finns inom hela sitt kända utbredningsområde från Öxnevalla i Västergötland, på flera platser i södra Halland och från nordöstra Skåne väl utbredd genom Blekinge, sydöstra Småland och i Mittlidskogen på Öland. Likväl anses arten ha minskat i främst östra delen av utbredningsområdet under 2000-talet. I södra hälften av Skåne har den sannolikt aldrig varit lika utbredd vilket möjligen sammanhänger med att den föredrar blandskog med ek framför bokskog. Utbredningen i Västsverige tyder på att den är relativt indifferent mot högre nederbörd. I Danmark är arten mycket lokal och har möjligen försvunnit från många tidigare lokaler. På Fyn är den exempelvis bara funnen i ett par skogsområden genom en lång följd av år. Nuvarande utbredning omfattar Sydjylland, Fyn, Lolland, Falster, Mön; Sydsjälland och Nordöstsjälland. Från Bornholm, Östjylland och Nordöstjylland finns endast fynd från perioden före 1960. Arten saknas i Norge, Finland och Estland, men är funnen i Lettland och i tre av de sydöstra distrikten i Litauen. I övrigt utgörs nordgränsen i Europa av södra England, Holland, Tyskland och Polen. Världsutbredningen sträcker sig från de nordligare delarna av Medelhavsområdet, Mellan- och Nordeuropa genom Ryssland, Kaukasus och Sibirien till Japan och Kurilerna.

Ekologi

Grågul lavmätare är knuten till blandskog med ett större lövinslag, och då främst av ek, eller till ren lövskog med främst ek. Möjligen trivs arten bäst i ganska lågväxta, eller yngre ekskogar med en större inblandning av olika buskar och småträd under krontaket. Författarens intryck är att arten föredrar fuktiga, tätväxta och ganska skuggiga men samtidigt varma miljöer. Fjärilarna påträffas där ofta flygande i brynzonen mot mindre gläntor vid småvägar och liknande. Flygperioden infaller främst i juni, men kan börja redan i slutet av maj och sträcka sig in i juli. Larvernars främsta värdväxt anses vara ek, men också björk nämns av flera utländska källor som viktig. De lär även kunna livnära sig av lind och bok. De utvecklas under juli till september och förpuppningen sker i markskiktet där puppan övervintrar. Generellt ger artens livsmiljö inte intrycket av att vara av särskilt värdefullt slag, t.ex. kunna klassificeras som Nyckelbiotop. Den är dock svår att entydigt beskriva och sannolikt inverkar många idag okända faktorer på artens framgång eller svårigheter med reproduktionen i olika skogsmiljöer.

Hot

Vilka hot som kan bedömas vara särskilt riktade mot artens biotoper och inte bara generellt mot skogsmark med ek måste studeras innan ett svar kan ges. På Öland kan större röjningar av hassel i ekskog för flisning till bioenergi vara ett hot.

Åtgärder

Arten behöver studeras närmare innan svar kan ges på sannolika orsaker till minskningen. Om trenden med lövträdsodling istället för gran i Sydsverige blir bestående kan detta möjligen betyda förbättrade livsbetingelser för arten.

Litteratur

- Elmqvist, H., Liljeberg, G., Top-Jensen, M. & Fibiger, M. 2011. *Sveriges fjärilar - en fälthandbok över samtliga dag- och nattfjärilar*. Aprilina AB, Östermarie.
- Ivinskis, P. 1993. *Check-list of Lithuanian Lepidoptera*. Ekologijos Institutas, Vilnius.
- Koch, M. 1983. *Wir bestimmen Schmetterlinge. IV teil; Spanner*. Neumann-Neudamm Verlag, Radebeul.
- Lampa, S. 1885. Förteckning öfver Skandinavians och Finlands Macrolepidoptera. *Ent. Tidskr.* 6(1-3): 1-137.
- Nordström, F., Wahlgren, E. & Tullgren, A. 1935-41. *Svenska fjärilar*. Nordisk familjeboks förlag, Stockholm.
- Norgaard, I. & Nielsen, P.S. 1988. *Fund af storsommerfugle i Danmark 1961-86*. Lepidopterologisk forening.
- Skinner, B. 1984. *Colour identification guide to moths of British Isles*. Penguin Books Ltd, Harmondsworth.
- Skou, P. 1984. *Nordens målere*. Danmarks dyreliv Bind 2. Apollo books, Stenstrup.

Författare

Claes U. Eliasson 2011.